

TEKNİK EMEK GÜCÜNÜN ÖRGÜTLENMESİ PANELİ YAPILDI

Şubemizin düzenlediği Teknik Emek Gücünün Örgütlenmesi panel ve forumu 31 Ocak 2009 günü gerçekleştirildi. 75 kişinin izlediği panel-forum İstanbul Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü'nün Balmumcu'daki Konferans Salonu'nda yapıldı.

Prof. Dr. Atilla Göktürk'ün yönettiği panelde; bilişim sektörünün tarihsel ve bugünkü durumu, teknik emek gücü olarak adlandırılan beyaz yakalıların genel örgütlülük açısından, TMMOB ve Odalardaki konumları, bu kesimin diğer emek güçleriyle birlikte örgütlenmesinin olanakları ve yararları, sendikalar açısından ortak örgütlenmenin sınırları ve zorlukları ele alındı. Çalışan kadın mühendislerin durumu ve hakları üzerinde görüş ve önerilerin yanında, geçtiğimiz yıl gündeme gelen ve bilişim çalışanlarının örgütlenmesi açısından ateşleyici bir rol oynayan IBM Türk'deki sendikal örgütlenmeye sık sık değinilirken, bu örgütlenmenin önemi ve sorunları da ele alındı.

Şubemiz YK. Başkanı **Erhan Karaçay**, açılış konuşmasında; "Geline nokta öncelikle, krizin ülkemizi çok ciddi etkileyeceğinin bilim adamları ve iktisatçılar tarafından söylendiği günümüzde sonuçlarının çok ağır olacağı bir sürece girildi. Böyle dönemlerde bedel hep çalışanlara ödetilmeye çalışılıyor. Biz de bu bedeli ödememek için örgütlenmek durumundayız. Mevcut meşruiyetimizi daha da ileri doğru geliştirecek bir örgütlenme modelini, öncelikle odalarımızda sonra da sendikalarda gerçekleştirme konusunda ciddi yollar almamız gerekiyor. Aksi taktirde, mevcut süreçte işsizleştirmenin yoğun olduğu bu dönemde ciddi anlamda daha ağır bedellerle karşı karşıya kalacağız" dedi.

Prof. Dr. Atilla Göktürk, Mühendislik ve mimarlık alanındaki değişim ve gelişmeleri anlatırken "esnekleştirme" konusunu ele alarak şunları söyledi:

"Mühendislik ve mimarlık hizmetlerine ya da teknik elemanlarının çalışma koşullarına baktığımızda, değiştiğini ifade edebiliriz. Yani hizmetin kendisi değişti. Buna bağlı olarak mühendis ve mimarın ve teknik elemanın kendisi değişmek zorunda kaldı. Bu değişince de örgütlenme de değişti. Ve buna uygun örgütlenmenin de tartışılması gerekiyor.

"Mühendislik, mimarlık alanını etkileyen hangi noktalar oluştu ki biz böyle tartışmalar yapıyoruz. Bu değişim çerçevesinde mühendislik ve mimarlık açısından baktığımızda, bu alan nitelikli bir işgücü alanı. Nitelikli işgücü alanında nasıl sonuçlar ortaya çıkar? Neler olabilir?

70 sonrası süreçte üretimin yeniden organizasyonu karşı karşıyayız. Bu neyi değiştiriyor? Bu değişimi üç ana başlık

altında tanımlayabiliriz.

İş organizasyonunu değiştiriyor. Devletin değişimini ortaya çıkarıyor ve uluslararasılaşma ortaya çıkıyor. Bunun detaylarına doğru indiğimizde önemli noktalar söz konusu diyebiliriz. Örneğin iş organizasyonunun değişimi boyutunda olaya baktığımızda teknolojinin değişmesi ve bunun da üretim sürecine uygulanması anlamında çok çarpıcı biçimde mühendis ve mimar

bu noktada rol oynuyor. Bunu daha da detaylandırdığımızda bilginin ve doğal kaynakların metalaştırıldığını veya özel mülkiyete konu olduğunu görebiliyoruz. Asıl olarak da, iş organizasyonundaki değişimin en önemli bir boyutu olan esnekleştirme konusuna dikkat çekmek isterim. Esnekleştirme dediğimizde yine, teknolojiye, üretimde, organizasyon yapılarında ve emek sürecinde bir esnekleştirme durumuyla karşı karşıyayız. Bu nedir diye bakar isek; mesela çok yönlü beceri ve alışkanlıklarla donanma işlemi; mesela, değişik istihdam modellerinin hayata geçmesi; mesela, ücret belirlemede bireysel performansın ya da kurumsal performansın öne çıkması gibi bir takım faktörler esnekleştirme çerçevesinde ele alınabilecek konulardır."

Birleşik Metal-İş Genel Sekreter Yardımcısı **Mehmet Beşeli** başta kendi işkolu olmak üzere çeşitli işkollarında işçilerle, mühendis ve mimarların aynı çatı altında örgütlenmesi konusunu ele aldı.

"Ortak örgütlenme bir gönüllülük içerisinde gelişmediği sürece bizim temennimiz olarak kalacaktır. Bu kesimler eğer işçilerle bugün ortak örgütlenemiyorlarsa, kabaca yasalara, örgütlenmenin zorluklarına bağlamamak gerekir. İşçilerin mühendisleri algılamaları, yani kendilerinden görüp görmeme meselesi; bizim işkolumuzda işçiler mühendisleri işverenin adamı ya da işveren olarak algılıyorlar. Yanlış olmasına rağmen böyle bir gerçekle karşı karşıyayız. Bugün mühendisler bir kısmı kendilerini işçi sınıfının bir parçası olarak görürken, bir kısmı da görmüyor.

"Temennimiz odur ki, kendileri ayrı, bağımsız sendikalarda örgütlenirler. Tabi ki, temennimiz bu ama, bugünkü yasalar buna da izin vermiyor. Mevcut sendikalarımız işkolu temelli örgütlenmektedirler. Böyle bir model olan ülkemizde ve bir başka engel olarak da, aynı işyerinde birden fazla toplu

sözleşme yapılamıyor. Yani mühendisler kendi sendikalarını kurmuş olsalar bile bugünkü koşullarda Toplu İş Sözleşmesi yapamayacaklar.

O yüzden, bugünkü koşullarla düşündüğümüz zaman en kolay örgütlenme yolu, örgütlü olan sendikalarda bir araya gelmektir. Bunun gerçekleşmesi ise gerçekten zor. Bir tarafta algı meselesi var, diğer yanda sınıf içi ilişkilerde problemler var. Mühendisler kendilerini nasıl görüyorlar? Kendilerini nasıl tanımlıyorlar?" diye sordu.

Şubemiz Başkan Yardımcısı **Kurtuluş Kaya**, mühendislerin örgütlenme çalışmalarında odaların neler yapması gerektiğine değinerek; "Sadece şunu söyleyeyim, Odalara üyelik konusunda yasayla gelen bir zorunluluk var ama yasayla gelen zorunluluk üzerinden örgütlenme yapma şansı yok. Çünkü zorunlusunuz üye olmaya deyince insanlar üye olmuyor, o insanların kendi ihtiyacını o insanların kendi hayatına götürmüyorsanız. Anayasa'nın da 135. Maddesi kamuda çalışan mühendislerin üyeliğini engeller durumda şu an. (...) Kamu diye bir şey kalmayacağı için herhalde bunların iptal edilmesini istemeye de gerek kalmayacak" diye konuştu ve bu konudaki mevcut zorluklardan bahsetti.

Mühendis profili ve mevcut duruma da değinen Kurtuluş Kaya, "Her yıl 30.000'in üzerinde mühendis, mimar istihdam sürecine girecek önümüzdeki bir-iki yıl içerisinde. Bu ne demek? Sizin üniversitelerinizden mezun olan mühendis mimar sayısı ile istihdam edilenler arasındaki uçurum her geçen yıl artacak. Ne olacak? Rekabet artacak, işsizlik büyüyecek. Sayıyla beraber tabi profile bakmak lazım. (...) TMMOB etkinliklerinde de çok kabaca söylenen yüzde 80'i bu insanların ücretli ya da işsizdir, ya da kendi işini yapmıyordur. (...) Yüzde 80'inin ücretli olduğu bir mühendis-mimar sayısından bahsediyoruz.

"Zaten homojen bir kitle yok mühendis-mimarlar açısından. Heterojen bir kitle var. Ne var? Üç bölse: Bir profesyonel yönetici kitlesi var, kamu ya da özel sektörde çalışan. Onları işveren statüsünde sayabiliriz. Serbest çalışan ya da kendi işini üreten, küçük büro sahiplerinden daha büyüğe doğru büro sahibi mühendis var. Bir de ücretli-işsiz mühendisler var ama asıl omurga yüzde 80 ile ücretli-işsiz mühendislerde." (...) "Bu sayısal artışla beraber çalışma koşullarındaki geriye gidiş ve örgütsüzlük bu kesim kaybedilmiş durumda. Aynı zamanda çalışma koşullarındaki kaybettikleri ayrıcalıkları kendi zihinsel yaşamlarında da kaybeder oldular" diyerek bugün artık mühendislerin kendilerine sıkça şu soruyu sorduklarını söyledi: "Biz aslında teknisyen miyiz, işçi miyiz, mühendis miyiz?" dedi.

Bilgisayar Mühendisi **Ece Kocabaşak** konuşmasında ağırlıklı kadın mühendislerle ve yaşadıklarına yer verdi. "Kadınların sektördeki durumu iyi analiz edilirse bugün artık erkekleri de kapsayan bir tür niteliksizleştirme ve esnekleştirme sürecini daha iyi anlayabileceğimizi düşünüyorum çünkü biz kadınlar teknik iş gücü açısından teknoloji üretim tarzının kalbine oturduğundan beri, ilk yıllarından beri ciddi bir esnekleştirme yaşıyoruz. Bugün artık bu herkesi kapsayacak biçimde genişlemiş durumda. Bu yüzden gerçekten kadınların, kadın işgücünün yaşadığı

ayrımcılığı, cinsiyet temelli ayrımcılığı anlamak önemli.

"Yazılım ve donanım sektörüne baktığımızda ise kadınların yazılımda

yığıldığını, donanımda daha az bulunduğunu görüyoruz. Yazılım sektörünün de geçmişine baktığımızda, bu Amerika'da yapılan bir çalışma. Kadın çalışanlarının %92'si yazılım sektöründe veri giriş memuru olarak, operatör olarak çalışıyorlar. Bilgisayar operatörlerinin %59'u kadın. Programcı, sistem analisti, teknik bilgi ve beceri gerektiren meslekler içerisinde kadınlar ancak %22 ile %31 arasında değişiyor. Donanım sektöründe bant başı, montaj işi yapan kadın çalışan sayısı %72. buna karşılık teknikerlerin sayısı %15. kadın mühendis sayısı %5 donanım sektöründe. Bu da şunu gösteriyor ki çok yeni bir sektör olmasına rağmen bilişim sektöründe günümüzde hala sanayi devrimi döneminde yaşandığı gibi teknik bilgiyi gerektiren işler hala erkek çalışanların tekelinde, daha az nitelik gerektiren işler de kadınlara yığılıyor. Daha az nitelik gerektiren, sürükleyici programlama yapan insanlar içerisinde daha düşük ücret alan kadınların sayısı çok fazla. Böyle de bir ayırım hala devam ediyor" dedi.

Elektronik ve Haberleşme Mühendisi **Özgür Günay** konuşmasında; "Bilgi ve iletişim alanında çalışan teknik emek gücünün mesleki ayrıcalıklarını giderek kaybettiğini ve işçileştiğini gözlemliyoruz. Tüm bu çelişki ve bölünmüşlüğü içinde barındıran teknik emek gücünün ne yönde mücadele edeceği yine mücadele pratikleri ile gelişecektir. Şimdi bizi burada toplayan arayış, asıl yönünü hep birlikte mücadele ettiğimizde bulacaktır. Bizler nesnel olarak mesleki ayrıcalıklarımızı kaybedip işçileştirmeye göre, işçilerin mücadele yöntemlerini kullanmaktan başka çare yoktur. Böylesi bir mücadele yalnızca sendika ile yapılabilir. Mücadelenin yasal çerçevesi içeriği ve yöntemi açısından doğru yer sendikalardır. Bilgi ve iletişim alanında çalışanlar acilen;

Esnek çalışma yerine 8 saatlik çalışma, Fazla mesai yerine vardiyalı çalışma, Eşit işe eşit ücret ilkelerini hayata geçirmek için sendikal örgütlenme aracılığıyla mücadeleye başlamalıdır." konuştu. (Özgür Günay'ın panelde yaptığı konuşmanın tamamına yakını 46. Şube Bültenimizde yer alacaktır.)

Konuşmaların ardından 20'ye yakın katılımcının söz aldığı forum bölümünde konuşmacılar görüş ve önerilerini söylerlerken, soru ve yanıtlarla bilişim alanındaki sorunlar, örgütlenme çabaları, deneyimler tartışıldı ve benzeri etkinliklerin sürdürülmesi talebi genel istek olarak yer aldı.

